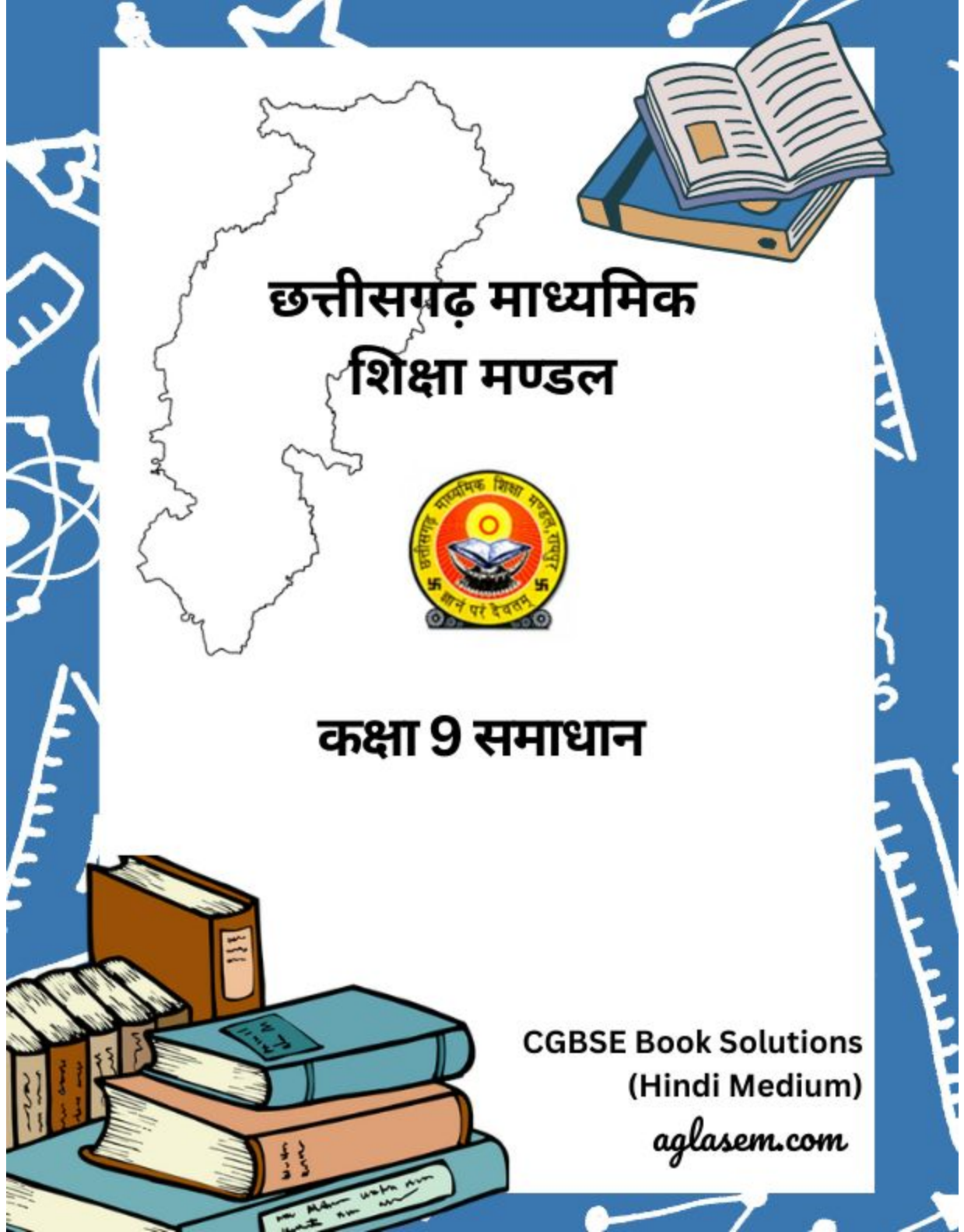

CG Board Class 9 Sanskrit Book Solutions

CGBSE Class 9 Sanskrit Solutions

Chapter - 5

प्रत्यभिज्ञानम्

अभ्यासः

Page No. 21

Q.1. अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषया लिखत -

(क) भीमसेनेन कः गृहीतः ?

उत्तर :- भटः अभिमन्योः ग्रहणं अकरोत् ।

Page No. 21

ख) अभिमन्युः कथं गृहीतः आसीत् ?

उत्तर :- अभिमन्युः भटेन रथमासाद्य निश्शङ्कं बाहुक्यामवतारितः ।

Page No. 21

(ग) भीमसेनेन बहुत्रलया च पृष्टः अभिमन्युः किमर्थम् उत्तरं न ददाति ?

उत्तर :- अभिमन्युः भटेन गृहीतेन रूष्ट इत्यर्थं सः भीमसेनेन बहुत्रलया च पृष्टः उत्तरं न ददाति.

Page No. 21

Q.2. अधोलिखितवाक्येषु प्रकटितभावं चिनुत -

(क) भोः को नु खल्वेषः ? येन भुजैकनियन्तितो बलाधिकेनापि न पीडितः अस्मि ।

(विस्मयः, भयम्, जिज्ञासा)

(ख) कथं कथं! अभिमन्युर्नामाहम् । (आत्मप्रशंसा, स्वाभिमानः, दैन्यम्)

(ग) कथं मां पितृवदाक्रम्य स्त्रीगतां कथां पृच्छसे ? (लज्जा, क्रोधः, प्रसन्नता)

(घ) धनुस्तु दुर्बलैः एव गृह्यते मम तु भुजौ एवं प्रहरणम् । (अन्धविश्वासः, शौर्यम्, उत्साहः)

उत्तर :- क) विस्मयः, ख) स्वाभिमानः, ग) क्रोधः, घ) शौर्यम् ।

Page No. 22

Q.3. यथास्थानं रिक्तस्थानपूर्तिं कुरुत -

(क) खलु	+ एषः	= खल्वेषः	(यण स्वर संधि)
(ख) विभाति	+ उमावेषम्	= विभात्युमावेषम्	(यण स्वर संधि)
(ग) वाचायतु	+ एनम्	= वाचालयत्वेनम्	(यण स्वर संधि)
(घ) त्वमेव	+ एनम्	= त्वमेवैनम्	(वृद्ध स्वर संधि)

(ड.) यातु + इति = यात्विति (यण स्वर संधि)
(च) धनंजयाय + इति = धनजजयायेति (गुण स्वर संधि)

Page No. 22

Q.4. अधोलिखितानि वचनानि कः कं प्रति कथयति -

	कः	कं प्रति
यथा - आर्य, अभिभाषणकौतुहलं मे महत्।	बृहन्नला	भीमसेनम्
(क) कथमिदानीं सावज्ञमिव मां हस्यते?	अभिमन्युः	बुहन्नलाम्
(ख) अशस्त्रेणेत्यभिधीयताम्।	अभिमन्युः	भीमसेनम्
(ग) पूज्यतमस्य क्रियतां पूजा।	उत्तरः	राजानम्
(घ) शान्तं पापम्! धनुस्तु दुर्बलैः एव गृह्यते।	भीमसेनः	अभिमन्युम्

Page No. 22

Q.5. अधोलिखितानि स्थूलानि सर्वनामपदानि कस्मै प्रयुक्तानि -

(क) वाचालयतु एनम् आर्यः।

उत्तर :- अभिमन्यवे।

Page No. 22

(ख) किमर्थं तेन पदातिना गृहीतः ?

उत्तर :- भटाय या भीमसेनाय।

Page No. 22

(ग) कथं न माम् अभिवादयसि।

उत्तर :- राज्ञे।

Page No. 22

(घ) मम तु भुजौ एव प्रहरणम्।

उत्तर :- भीमसेनाय।

Page No. 22

(ड.) अपूर्व इव ते हर्षो ब्रूहि केन विस्मितः ?

उत्तर :- भटाय।

Page No. 23

Q.6. (क) अधोलिखितेभ्यः पदेभ्यः उपसर्गान् विचित्य लिखत -

	पदानि	उपसर्गः
यथा -	आसाद्य	आ

अवतारितः	-	अव
विभाति	-	वि
अभिभाषय	-	अभि
उद्भूताः	-	उद्
तिरस्क्रियते	-	तिस्स्
प्रहरन्ति	-	प्र
उपसर्पतु	-	उप
परिरक्षिताः	-	परि
प्रणमति	-	प्र

(ख) उदाहरणमनुसृत्य कोष्ठकदत्तपदेषु पञ्चमीविभक्तिं प्रयुज्य वाक्यानि पूरयत -
यथा - श्मशानाद् धनुरादाय अर्जुनः आगतः। (श्मशान)
पाठान् पठित्वा सः आगतः। (विद्यालय)
..... पत्राणि पतन्ति। (वृक्ष)
गङ्गा निर्गच्छति। (हिमालय)
क्षमा फलानि आनयति। (आपणम्)
..... बुद्धिनाशो भवति। (स्मृतिनाश)
उत्तर :- 1)विद्यालयात् , 2)वृक्षात् , 3)हिमालयात् , 4)आपणात्, 5)स्मृतिनाशात् .।

aglasem